

TAM-REVVY

Meddelanden från TAM-Arkiv. Nr 1/2011

Framtidens kontor s. 4

Månadens dokument: En liten krumelur s. 6

Facklig kamp vid Stockholms stadsbibliotek s. 8

Intervju med Agneta Lindblom-Hulthén s. 10

Vägen in i våra arkiv

Akademiska studier i samhällskunskap ger teoretisk skolning för att utöva yrken som arkivarie, bibliotekarie eller personal på museum. Men för att bli arkivarie, eller för att kunna hävda sig som arkivarie – krävs också praktisk erfarenhet: teorin måste kompletteras med praktik. Studier i arkivvetenskap vid Stockholms universitet gav mig nästan ingen praktik.

När jag fick tjänsten som arkivchef för ett folkrörelsearkiv (TAM-Arkiv) insåg jag att studier i arkivvetenskap bara gav mig en del av den (för tjänsten erforderliga) teoretiska skolningen. En minst lika viktig del av min teoretiska skolning måste jag skaffa mig på egen hand genom selektiv tidnings- och fackligt kvalificerad tidskriftsläsning för att vara nutidsorienterad. Dessutom hade jag tur som under mina studier som doktorand i projektet ”Facklig makt och facklig politik” läste viktig facklig och politisk litteratur som biografier och memoarverk av berömda politiker och fackföreningsföreträdare i det förflutna och i samtiden. Jag skaffade redan då en förståelse och insyn i politiken och i facket och skilda personers karaktärer och skiftande provningar och öden.

Men efter några år som arkivchef inom folkrörelsesektorn inser jag att praktik – alltså insyn i hur facklig makt och facklig politik på skilda nivåer arbetar och i hur det bedrivs – kan man endast skaffa sig genom att aktivt delta i detta arbete. I mitt fall handlar det om att gå in i ett av våra arkiv.

I detta nummer av TAM-Revy framträder vår önskan om att få arkiven levande, att fortlöpande lyfta fram vad som i praktiken är facklig makt och facklig politik.

Ett exempel är Mats Myrsteners djupdykning kring arkiven rörande Stockholms stadsbiblioteks assistentförening. Hans artikel belyser bibliotekariernas fackliga kamp vid denna arbetsplats under mellankrigstiden. Stockholms stadsbibliotek hade vid den tiden en pyramidliknande – närmast militärisk – hierarki. Myrsten visar hur bibliotekets assistentförening arbetade aktivt för att förändra sådant som låga löner och svårigheter att vinna erkännande för akademiska meriter – frågor som dessvärre kvarstår ännu idag.

En del texter pekar mot nuet. En intervju med Journalistförbundets avgående ordförande – Agneta Lindblom-Hulthén – lyfter bland annat fram förbundets kamp för meddelarfrihet och källskydd. Hon hävdar att

man genom riksdagsbeslut successivt urholkar våra grundlagar ämnade att försvara tryckfrihet och yttrandefrihet – friheter som utgör grunden för den journalistiska yrkesutövningen. Utan att formellt ändra grundlagarna skaffar sig politikerna genom vanlig lagstiftning allt större insyn i medborgarnas privatliv. Och samtidigt som man börjat belysa varje skymse för att veta mer om medborgarnas förehavanden dämpar politikerna gradvis samma belysning i de maktens rum där besluten fattas. En process vars konsekvenser är okända för de flesta menar journalistförbundets Lindblom-Hulthén.

Andra texter handlar om framtiden. Artikeln ”Framtidens kontor” visar på en positiv sammansmältning mellan långsiktigt hållbar lönsamhet och fackligt framdriven arbetsmiljöforskning. Arbetslivsforskaren Susanna Toivinen visar hur kreativa företag – bygg- och fastighetsbolag – tar hjälp av framtidsforskare för att skapa nya kontorsmiljöer. För att en åldrande befolkning ska orka stanna längre i arbetslivet krävs ökat inflytande över arbetsplatsen. Om en allt mer nedsliten miljö ska skonas krävs mer av distansarbete. Det är några av slutsatserna. Forskningen visar att ju mer inflytande arbetstagarna har över utformningen och planlösningen av sitt kontor, desto bättre hälsa, välbefinnande och arbetsmotivation rapporterar de. Vetenskapen visar också entydigt att de arbetstagare som har mer inflytande är mer produktiva än de som har mindre inflytande. Artikeln visar hur olika kontorslösningar kan påverka människors hälsa och välbefinnande.

Men medan framsynta företag skaffar sig konkurrensfördelar genom att dra nytta av arbetsmiljö – och framtidsforskning är många arbetsplatser fast i ett föråldrat tänkande. Arbetsförhållanden liknande de som präglade mellankrigstidens stadsbibliotek förefaller där ha balsamerats. Stelbenta hierarkier och brist på nytänkande förkväver den fantasi som annars skulle kunna utgöra en grund för vår överlevnad – mänskligt och miljömässigt. Se där en facklig fråga?

Lars-Erik Hansen

Chef på TAM-Arkiv

TAM-REVV NR 1 • MAJ 2011

Årgång 15

ISSN 1654-6997

Redaktör

Lars-Erik Hansen

I redaktionenLars-Erik Hansen, Leif Jacobsson,
Jim Löfgren (bildredaktör)**Grafisk form och layout**

Clou form/Madeleine Vestin

Tryck

Wallin & Dalholm Boktryckeri, Lund

OmslagsbildBilden är från 1960 och visar
premiären för SJ:s tåg- och bilservice.
Statstjänstemannaförbundets arkiv på
TAM-Arkiv**Manusstopp till nästa nummer**

Planerat till 31 oktober 2011

TAM-Arkiv

Grindstuvägen 48-50, 167 33 Bromma

Telefon: 08-54 54 15 60

Telefax: 08-31 71 76

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se

Postgiro: 487 40 99-7

TAM-Arkiv**1 maj 2011
TAM-ARKIVS MEDLEMMAR**

Akademikerförbundet SSR

Civilekonomerna

DIK

Fackförbundet ST

Farmaciförbundet

Finansförbundet

Förhandlings- och samverkansrådet (PTK),

Försvarsförbundet

Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF)

Journalistförbundet

Kyrkans Akademikerförbund (Kyrka)

Lotsförbundet

Läraryrket

Lärarnas Riksförbund (LR)

Naturvetarna

Nordiska Finansanställdas Union (NFU)

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)

Polisförbundet

SKTF

Skogs- och lantbrukstjänstemannaförbundet (SLF)

Svenska Folkhögskolans Läraryrket (SFHL)

Svenska Läkaresällskapet

Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)

Sveriges Fartygsbefälsförening (SFBF)

Sveriges Ingenjörer

Sveriges Tandläkarförbund

Sveriges Universitetsläraryrket (SULF)

Teaterförbundet (TF)

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

Tull-Kust

Unionen

Vårdförbundet

Yrkesföreningen Miljö och Hälsa (YMH)

I DETTA NUMMER

Redaktören har ordet	2
Framtidens kontor	4
Månadens dokument: En liten krumelur	6
Facklig kamp vid Stockholms stadsbibliotek	8
Ett yrkesförbund behövs!	
Intervju med Agneta Lindblom-Hulthén	10
Från seminariekläss till akademi – om en lärarutbildning under nio decennier	12
Forskande lärare – ett framtidsrecept?	14

Framtidens kontor

Idag arbetar uppskattningsvis mellan 50 och 80 procent av västvärldens förvärvsarbetande på kontor. Kontorets utformning har varierat över tid enligt arbetets organisation och samhällets rådande normer. Hur framtidens kontor ser ut och vilka trender som påverkar dess utveckling är i fokus i ett nyligen startat forskningsprojekt hos bygg- och fastighetsbolaget NCC.

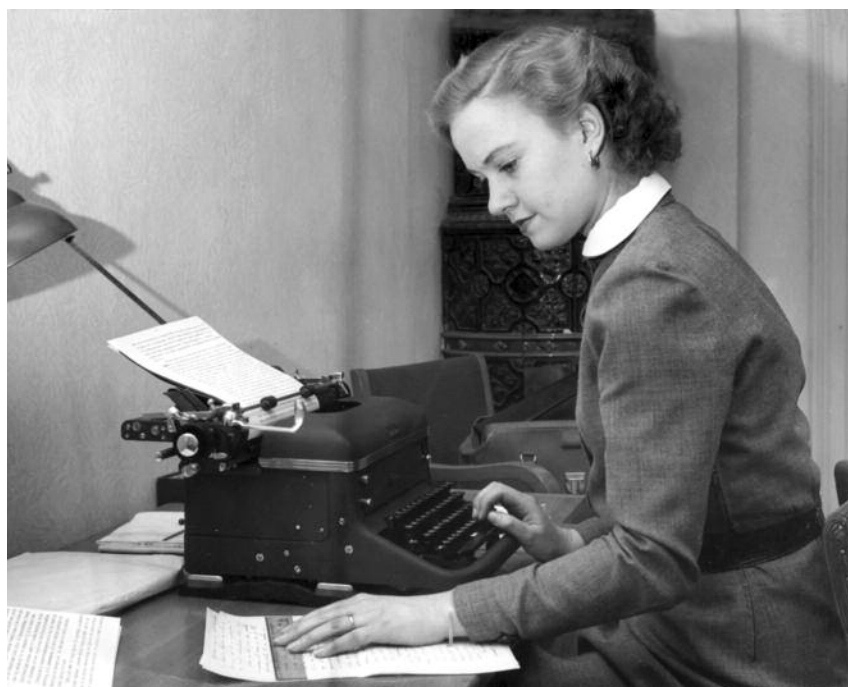
Kontor, från latinets *computatorium*, kan härledas till skrivbord eller till räkenskapsrum, med andra ord till föremål med koppling till platsen där skriv- och räknearbete ägt rum. Inom den moderna kontorsforskningen tillämpas betydligt bredare definitioner som inkluderar kontorets fysiska, sociala och virtuella aspekter. Att definiera och mäta något som inte finns – det vill säga framtiden – kan tyckas vara en hopplös uppgift förknippad med mycket osäkerhet. Framtid, från latinets *futurus*, är någonting som "kommer att ske" och innebär ofta förväntningar på framåtskridande och förbättringar som äger rum i en senare tid, i framtiden. "The world of the future is in our making. Tomorrow is now." skrev Eleanor Roosevelt en gång, och betonade att dagens befolkningar och beslutsfattare har ett stort inflytande och ansvar för hur framtiden utvecklas. Framtiden vecklar ut sig framför våra ögon här och nu. Det som sades för en sekund sedan tillhör det förflutna, och det som sägs om några sekunder tillhör framtiden tills orden uttalats. Framtiden är bred och oändlig som havet, och därmed för den med sig en mängd olika utvecklingsmöjligheter av vilka endast några kan förverkligas. Med hjälp av framtidsforskningen kan vår framtid synliggöras och förutses. Den som lyckas förbereda sig inför framtidens utmaningar och möjlighet kan vara steget före och

därmed skaffa sig konkurrensfördelar. Av denna anledning är framtidsforskning ett område med växande intresse bland bygg- och fastighetsbolagen. Att bygga framtidens kontor är ett långsiktigt projekt och det är därför viktigt att kunna bygga så att framtidens behov tillgodoses.

Framtidens kontor – vad påverkar dess utveckling?

Framtidens kontor är inte oberoende enheter i samhället utan i allra högsta grad avhängiga av samhällsutvecklingen i allmänhet och av arbetslivsutvecklingen i synnerhet. Vad

driver arbetsutvecklingen globalt, regionalt och lokalt? För att söka svar på den frågan kan vi börja med att studera vilka megatrender framtidsforskarna lyfter fram som de viktigaste utmaningarna för hela mänskligheten. The Millennium Project (www.millennium-project.org), som är en global, självständig, icke-vinstdrivande nätverksorganisation av internationellt ledande framtidsforskare, ger årligen ut sin State of the Future rapport där de 15 viktigaste utmaningarna presenteras. Utmaningarna 2010 tar fasta på, utan intern rankningsordning, bland

Den moderna kontorsforskningen pekar på tydliga samband mellan olika kontorstyper och anställdas hälsa och välbefinnande. Foto: Statstjänstemannaförbundet, TAM-Arkiv.

Författaren Teo Härén – med kreativitet som passion – är en av dem som förespråkar distansarbete. Ny teknik och ett flexibelt arbetsliv kan göra det effektivare att arbeta från Thailand än från kontoret här hemma.

annat klimathotet och behovet av hållbar utveckling, energifrågor, informationsteknologins snabba framsteg, befolkningsutvecklingen, folkhälsofrågor och jämställdhetsfrågor. Arbetsmiljö- och hälsofrågor är väsentliga för utvecklingen av framtidens kontor eftersom vi i Sverige, i likhet med många andra industriländer, har en åldrande befolkning vilket innebär att en högre andel av arbetskraften i framtiden består av äldre med en högre förekomst av ohälsa. Dagens befolkningar inte bara lever längre än förut, utan de är även friskare i hög ålder och friare från funktionsnedsättningar jämfört med tidigare generationer. Det är således bland de äldre den största arbetskraftsreserven finns i framtiden.

Kontor och hälsa

Den moderna kontorsforskningen pekar på tydliga samband mellan olika kontorstyper och de anställdas

hälsa och välbefinnande. Öppna kontorslandskap är i regel inte förknippade med god hälsa bland arbetstagarna. De anställda som arbetar i enskilda kontorsrum rapporterar över lag bäst hälsa, arbetstillfredsställelse och trivsel med arbetsplatsen. Mellanstort kontorslandskap kan dessutom klassas som det sämsta valet av kontorstyp i förhållande till arbetstagarnas hälsa och välbefinnande. Förespråkare av öppna kontorslandskap hävdar ibland att öppna kontorstyper främjar kommunikationen och interaktionen mellan arbetstagarna, vilket bidrar till ökad arbetstillfredsställelse och produktivitet. Visst stöd för denna typ av resonemang finns, men de tyngsta argumenten för öppna kontorslandskap verkar ändå vara de ekonomiska då sådana kontorstyper är flexibla och snabbt kan anpassas till företagens föränderliga behov. Öppna kontorslandskap rymmer fler arbetstagare och företagen

kan därmed spara utrymme och sänka sina kostnader.

Vad kan det vara som gör medelstora öppna kontorslandskap till den minst hälsosamma kontorstypen? Det kan handla om att graden av arbetstagarnas inflytande över sitt arbete är lägst i den typen av kontor, vilket i sin tur påverkar både hälsan, välbefinnandet och arbetstrivselsnegativt. Kontorets fysiska utformning påverkar aktiveringen av kroppens stressmekanismer vilket delvis kan förklara dessa samband. Att ha lågt inflytande över sitt arbete är en påtaglig stressfaktor som ökar risken för ohälsa. Arbetstagarna kan helt enkelt bli mer stressade i vissa typer av kontor än i andra, beroende på att möjligheten att bestämma över sitt eget arbete varierar enligt kontorstyp. Forskningen visar att ju mer inflytande arbetstagarna har till exempel över detaljutformningen och planlösningen av sitt kontor, desto bättre hälsa, välbefinnande och ➤

arbetsmotivation verkar de rapportera. Dessutom är de arbetstagare som har högt inflytande mer produktiva jämfört med dem med lägre inflytande och de upplever även bättre fysiskt välbefinnande, starkare identifikation med arbetsgivaren och generellt positivare attityd gentemot arbetet.

Utmaningar och möjligheter för framtidens kontor

Den snabba tekniska utvecklingen, åldrande befolkningar och den framtida arbetskraftens förändrade sammansättning är några av de globala megatrender som sannolikt har stor betydelse för utvecklingen av framtidens kontor. Distansarbete bidrar till ett gränslöst arbetsliv där utmaningen är att lyckas skapa balans mellan arbetsliv och privatliv. I ett sådant gränslöst arbetsliv är tillit en förutsättning. Att arbeta oberoende av tid och rum ställer nya krav på ledningsfunktionen. Hur leder man arbetstagare som sällan är på kontoret samtidigt? Arbetskraftens mångfald ställer också stora krav på arbetsplatsens fysiska utformning så att den anpassas till olika arbetstagares fysiska förutsättningar och behov, t.ex. att äldre arbetstagare kan ha större behov av god belysning. Men arbetskraftens mångfald är i synnerhet en källa till organisatoriskt kreativitet som är en förutsättning för innovationer inom arbetslivet. Hur viktig arbetets fysiska rum än är för arbetstagarnas välbefinnande och prestationer, så har de psykosociala faktorerna på arbetsplatsen av avgörande betydelse för framtidens hälsosamma och hållbara kontor. Monotoni och stress förkortar arbetslivet. Möjligheten att lära sig nytt och att ha inflytande över sin arbetssituation bidrar till att fler orkar stanna längre i arbetslivet. Arbetsledningen är den enskilt viktigaste faktorn i sammanhanget.

Av Susanna Toivanen

Sociolog och arbetslivsforskare vid Stockholms Universitet

En liten krumelur

Vad är historien bakom det egendomliga lilla "konstverket" på höger sida? Det handlar om en teckning från 1962 ritad av arbetsgivarföreningens ordförande Sven Schwartz som återfinns i TAM-Arkiv. Den är tillägnad TCO:s legendariske ledare Harald Adamsson, under ett "vänligt samtal om gemensamma intressen".

Schwartz teckning och den vänskapligt sinnade texten vid sidan av krumeluren kan också ses som en symbol för något mer: den svenska modellen – den korporatistiska samförståndsanda som så länge var utmärkande för vårt land. Den är ritad i slutet av ovanligt hårda och segdragna förhandlingar om löner och allmänna anställningsvillkor. Förhandlingsrundan började dagarna före jul 1961 och slutade den 17 april 1962. Parterna utgjordes av Svenska Arbetsgivarföreningen (SAF), Sveriges Industritjänstemannaförbund (SIF) och Sveriges arbetsledarförbund (SALF). Adamsson och Schwartz är motparter i dessa förhandlingar men trots – eller kanske på grund av – dessa långvariga möten har de uppenbarligen funnit varandra som människor.

Tjänstemannarörelsen har inte velat sätta detta samförståndsandans ljus under skeppan. På ramen på teckningens baksida står att bilden "Bör tillhöra Stockholmsavd. Under förutsättning att den placeras synligt i våra lokaler" (reds kursivering).

Krumeluren består tillsynes av ett virrvarr av tre- och fyrkanter i olika storlekar. Men betraktar man den noga kan man urskilja ett mönster. Tre- och fyrkanterna uppträder enligt en regelbunden grammatik. I grunden har Schwartz skissat på en rund cirkel helt i avsaknad av de vassa kanter som präglar figurens inre kärna.

Sven Schwartz har suttit i en förhandling och i stundens ingivelse

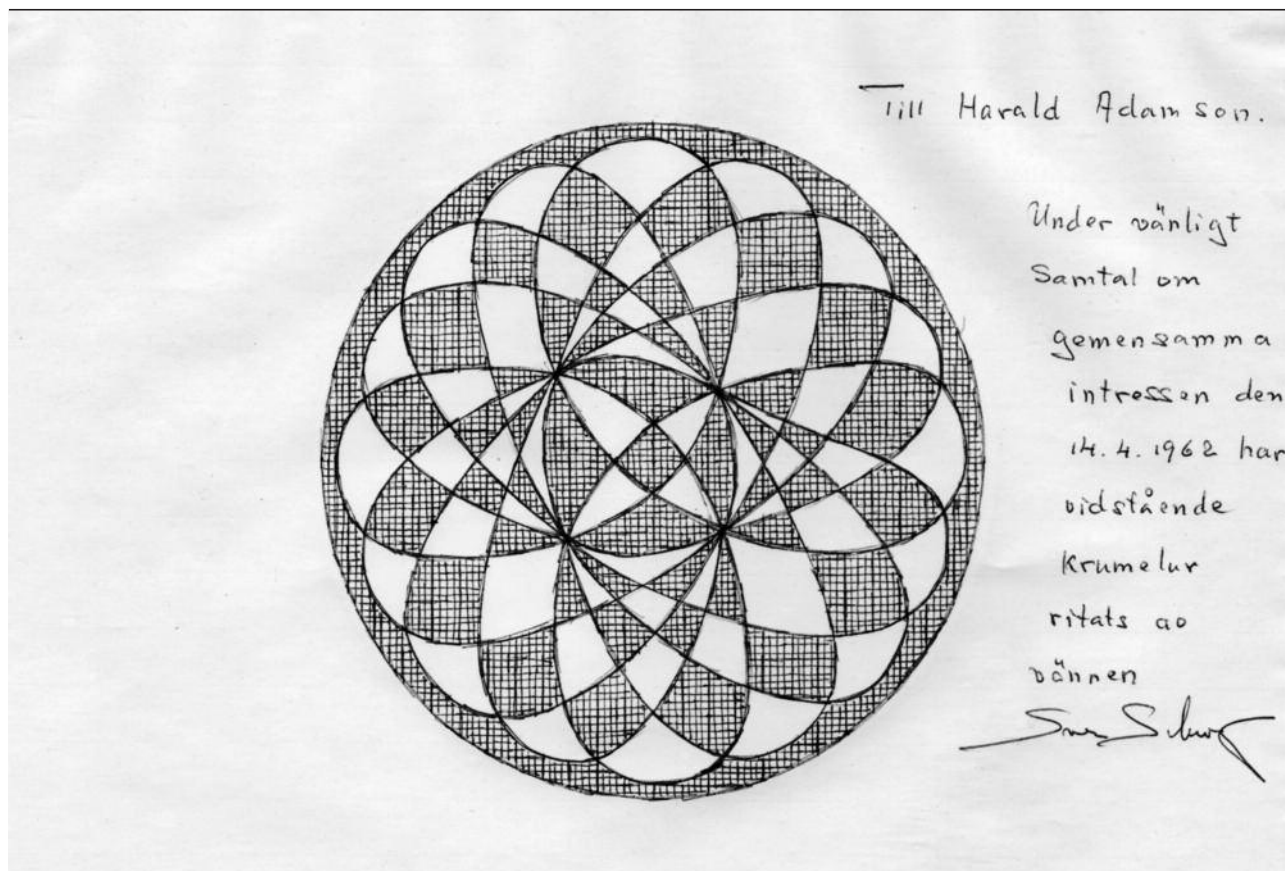
klottrat ihop detta. Sedan har han givit det till Harald Adamsson som uppenbarligen sett det som något av ett rikt tecken för deras relation. Man har sedan låtit rama in det och velat ställa det på hedersplats.

Vilken bakgrund hade de båda männen? Schwartz var utbildad bergsingenjör. Han blev en inflytelserik man i det svenska samhället. Han var verkställande direktör för Stockholms Bryggerier och Boliden AB. Dessutom var Schwartz ordförande för Svenska arbetsgivarföreningen mellan 1947-1951 och åren 1954 till 1967.

Harald Adamsson kom från arbetarbakgrund och gick tidigt med i socialdemokraterna. Han hade arbetat sig upp i världen, blivit ingenjör, och varit TCO:s ordförande i hela tretton år från 1947 till 1960. Hans fackliga karriär hade börjat re-

Harald Adamsson. Teckning från TAM-Arkiv.

En bild av den svenska samförståndsandan? Teckning från TAM-Arkiv.

dan 1936 då han blev ombudsman i SIF. Adamsson var SIF:s ordförande från 1954 till 1964.

När han får teckningen är hans långa fackliga karriär på väg mot sitt slut. Han skulle visserligen sitta kvar som SIF:s förbundsordförande i två år till. Men han avgick som chef för förbundets expedition – en befattning han haft i 23 år – redan detta år 1962. Kanhända var Schwartz teckning menad som en slags avskedsgåva för hans långa och framgångsrika fackliga bana. Var det arbetslivets höst som paradoxalt nog fått den mänskliga kontakten att slå ut i blom? Vi lär förstås aldrig få veta vilka spår relationen hade satt i de båda männens själsliv.

Uppgörelsen 1962 mellan tjänstemannasidan och arbetsgivarna skedde strax efter att LO-förhandlingarna fullbordats. Avtalet innebar högre löner för tjänstemännen. Uppgörelsen innehöll som vanligt en speciell "låg-lönepunkt". Denna innebar att om löneläget för tjänstemännen var särskilt gynnsamt vid

ett företag, så skulle hänsyn till detta tas vid bestämmandet av de generella tilläggen. Parterna skulle också studera frågan om likalön mellan män och kvinnor för likvärdiga arbetsuppgifter. De allmänna villkoren ändrades detta år med anledning av den kommande lagen om fyra veckors semester.

Teckningen är ett tidsdokument från en tid då samförståndsandan sol stod i zenit. En blixtbelysning från en period då Sveriges ekonomi var i stadig tillväxt efter att landet sluppit det andra världskrigets härjningar. Den starka staten, eller "samhället" skulle borgen för ekonomiska framsteg, jämlikhet och jämställdhet. Saltsjöbadsavtalet 1936 mellan LO och SAF lade grunden för kompromissandan. Adamsson hade själv genomfört TCO:s mot-svarighet: huvudavtalet med SAF 1957 – tjänstemannarörelsens första "Saltsjöbadsavtal". Folkhemmet under efterkrigstiden kom att vila på ett samförstånd mellan politiska, ekonomiska och militära eliter. Men

samförståndets normer genomsyrade hela samhället. På och utanför arbetet gällde det att inte falla utanför ramarna, att "hålla måttet". Man skulle vara stabil och trogen sin klass, sin hembygd och sitt köns ideal och normer. Tiden må ha ett nostalgiskt skimmer för vissa. Samtidigt var det svårt att vara avvikare i ett sådant samhälle – kanske särskilt sexuellt och könsmässigt – men även politiskt, etniskt och religiöst. De mörka molnen till följd av ekonomiska kriser och nyliberalismens inflytande har förändrat förutsättningar för detta korporatistiska samhällsskick. Ändå har alltså samförstånd – även om det här handlar om ett maktens samförstånd – varit så grundläggande att det ibland setts som något utmärkande för själva den svenska kulturen. Under en förhandling har Sven Schwarz gjort det till en bild.

Av Leif Jacobsson

Medarbetare på TAM-Arkiv och
fil.mag i socialantropologi

SFF (Svenska folkbibliotekarieliföreningen) som bildades 1938 föregicks av en mycket aktiv assistentförening vid Stockholms stadsbibliotek. Åren innan SFF bildades förde föreningen – företrädd bland annat av den på sin tid välkände författaren Arnold Ljungdal – en kamp för bättre löneförhållanden. De problem som bibliotekarier ställdes inför på 30-talet och föreningen då påtalade är dessvärre fortfarande aktuella...

Facklig kamp vid Stockholms stadsbibliotek

Stockholms stadsbibliotek (SSB), grundat 1928, var som utvecklad organisation strikt uppbyggd enligt de statliga och kommunala ämbetsverkens princip. Från början fanns en personaluppdelning i åtta nivåer i en sorts pyramidform. Först kom stadsbibliotekarie/chef i toppen, därefter 1:e bibliotekarie/underchef, 2:e bibliotekarie/ filialföreståndare, 1:e assistent/mindre-filialföreståndare, 2:e assistent, 3:e assistent, biblioteksbiträde och till sist elev/student. Inom varje nivå fanns dessutom ett komplicerat beföringssystem som byggde på fyra nivåer. Fast anställd (ordinarie), extra ordinarie anställd, extra anställd, samt timanställd. Bara att nå den högsta nivån "ordinarie", var svårt nog. Då krävdes minst 4-5 års tjänstgöring. Ibland även längre, vilket assistentföreningen på biblioteket kritiserade.

Lägst ner i organisationen stod de som hade garderobstjänst, dvs. vaktmästarpersonalen. Det var ett arbete som krävde viss pondus i kontakten med besökarna. "Expeditionsvakterna", främst män, höll också uppsikt över städerskor, befördade post, blanketter, linne och förbrukningsartiklar som handdukar och toalettpapper. Man kollade studiecirkellokalerna, flaggning mm., sorterade klipp av skönlitterära recensioner, hängde tidningar och hämtade upp material från magasinerna. Även här

fanns en åldershierarki, "bokuppsättarna" var ofta yngre vaktmästare som stod lägst i hierarkin och kallades "hyllegutterne" i Norge.

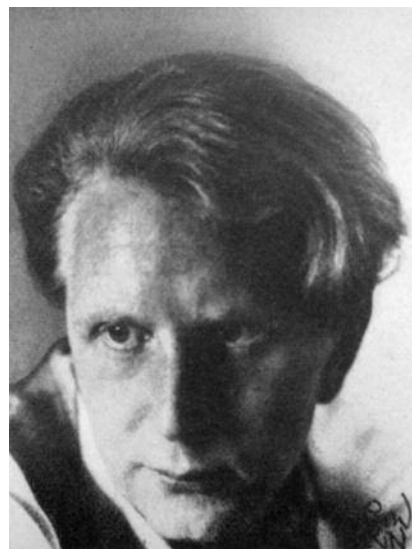
Springpojkar anställdes omedelbart efter skolan (med det skarpa tillägget att de inte skulle få jobba vidare med mer ansvarskännande uppgifter "De kunna sålunda ej skapa sig en framtid inom bibliotekssystemet"). De jobbade på förmiddagarna 9-13 med bokuppsättning.

Bokbindarbiträden arbetade också på HB, ofta kvinnor, från början åtta stycken.

De sex städerskorna på huvudbiblioteket var de enda som från början var fackligt anslutna (i Kommunalanställdas förbund). De hade en månadslön på 172 kronor. Sommaren 1931 hotade städerskorna med strejk genom sitt fackförbund. Borgarrådet Oscar Larsson (S) fick då rycka ut från sin semester och medla.

Assistentföreningen

SFF (Svenska folkbibliotekarieliföreningen) bildades 1938 (framdrivet av bland annat assistentföreningen vid SSB, som bildades som en intresseförening 1931). Det var Sveriges första fackliga bibliotekarieorganisation. Löneförhandlingarna fick dock skötas genom kommunaltjänstemannaförbundet, SKTF, som assistentföreningen var ansluten till sedan 1936. Både bibliotekarien Maj

Biblioteksassistenten och författaren Arnold Ljungdal. Källa: Wikipedia Commons.

Lundgren och kollegan Elisabeth Gavelius från SSB var aktiva i SFF från starten, liksom Bianca Bianchini och biblioteksassistenten, den uppmärksammade författaren och poeten Arnold Ljungdal. Befälsordningen på SSB var närmast militärisk, t.ex. skriver stadsbibliotekarien Knut Knutsson till assistentföreningen 1943 apropå en dispyt om "ordergivning" med Gavelius: "Att en underordnad tjänsteman företar sig att angiva huruvida en av förman utfärdad order skall tillämpas eller ej, torde icke vara brukligt, vare sig i statlig eller kommunal tjänst". Regelverket skulle följas även om det var odemokratiskt.

Hösten 1935 utkom Assistentföreningens pamflett "Hur ska det gå för Pinnebergs på stadsbiblioteket", en parafras på en vid denna tid känd tysk antinazistisk roman. Den blev positivt recenserad i Biblioteksbladet (BBL), den ledande facktidskriften. Den uppmärksammades i pressen, bl.a. i Aftonbladet av professor John Landquist. Den följdes av ytterligare en pamflett om anställningsförhållandena på SSB, "Melodien som kom bort" våren 1937. Naturligtvis togs detta inte väl upp av bibliotekets ledning, särskilt som dispyten nu läckte ut till pressen.

"Assistenternas löneförhållanden äro till den grad kaotiska, att jag tror det är bäst för dig att ej göra några som helst jämförelser." skriver den förste stadsbibliotekarien Fredrik Hjelmqvist förmanande i brev till kollegan överbibliotekarie Seve Hallberg, 29/2-28. Bianca Bianchini, Arnold Ljungdals högra hand i assistentföreningen, skrev en artikel om missförhållandena i Biblioteksbladet 1936, där hon jämför med England och kräver bättre löner för de svenska assistenterna.

Katten på råttan, råttan på repet

Det var en märklig katten på råttan, råttan på repet-debatt, där assistentföreningen klagade för stadsbibliotekarie Hjelmqvist, som klagade för borgarrådet Larsson, som klagade för stadsfullmäktiges drätselkontor. Hjelmqvist skriver i BBL 1938 om problemet, som han var medveten om. Trots hög akademisk kompetens på SSB (flera med akademiska titlar), var lönerna förhållandevis låga. Det hade att göra med historiken – bibliotekarieryrket var av tradition antingen befolkat av ideellt arbetande lärare vid folkskolorna, eller av kvinnor, som försörjdes av sina män.

I stadsbiblioteksbetänkandet 1922 jämfördes bibliotekarierna med kommunala lärare, och assistenterna med biträden i statliga verk, vilket också förklarar de låga lönerna. Hjelmqvist tar åt sig av kritiken, han menar att befordringsmöjligh-

terna idag är "ytterst ringa", och hela organisationen trög. Men Hjelmqvist avstyrker samtidigt statliga ingripanden. Han talar hellre om kommunernas traditionella rätt till "frihet utan tvång", som var en gammal konflikt inom svenskt biblioteksväsende. Det var en orsak till att vi, till skillnad från de andra nordiska länderna, inte fick en lagstiftning på området förrän 1997.

1938 försökte Hjelmqvist till och med driva igenom en förändring i befordringsgången, så att fler 2:a bibliotekarietjänster kunde skapas. Betygsättningen av personalen var viktig för chefen, och starkt kritiserad av assistentföreningen. Hjelmqvist ville endast ha betygen "nit" och "skicklighet", och jämförde med de betyg som gavs inom lärarutbildningen. Assistentföreningen ville ha mer preciserade betyg för intresse, noggrannhet, bakkännedom, och förmåga att handleda allmänheten.

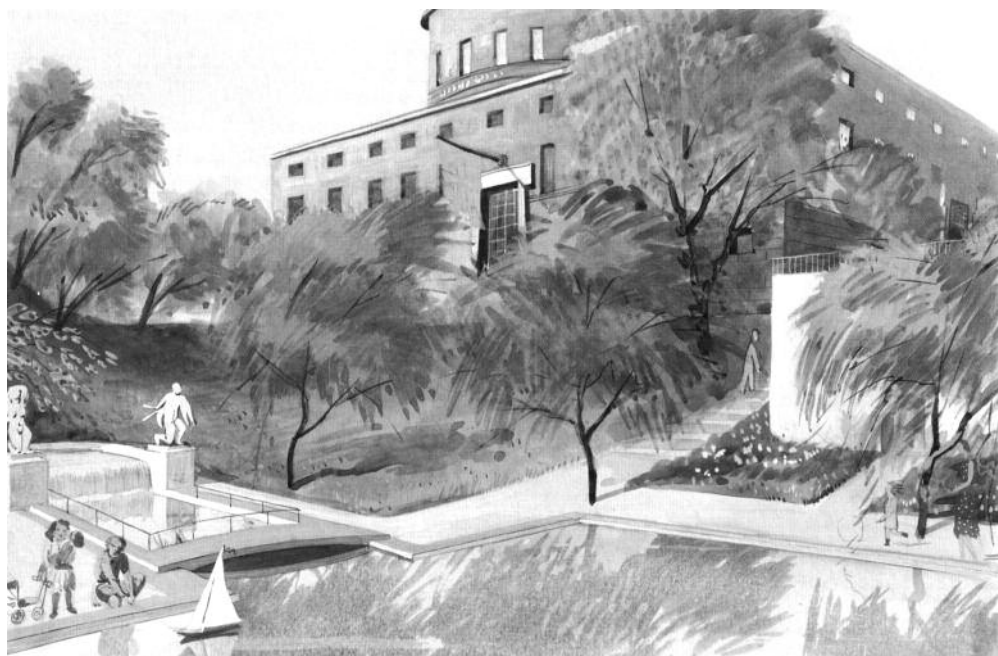
Man ville helt enkelt ha bort "lärarbetygen": till exempel hette det om barnbibliotekarierna vid SSB att de skulle ha "förmågan att i biblioteket upprätthålla ordning och att i övrigt leda ungdomens uppfostran", som föreningen menade inte var bibliotekariens uppgift.

Folkbibliotekarier jämställdes som nämnts med folkskollärare, vilket inte upplevdes som positivt av ett akademikeryrke. Assistentföreningen ville ha en betygskommitté, med en representant från föreningen, så att allt inte kunde styras av de högsta cheferna. Det gällde särskilt för handläggning "av omtvistade fall" (Ljungdals eget t.ex. som ständigt var uppe för debatt på styrelsens möten). Man ville ha mindre "godtycke och orättvisor". Hjelmqvist satte förmodligen själv betygen på personalen med hjälp av de tre cheferna för inre och yttre tjänst, samt barnverksamheten.

Stockholms stadsbibliotek Assistentförening var en föregångare till det som skulle bli folkbibliotekariernas fackliga organiserande inom SFF. De problem som föreningen då påtalade: låga löner, kvinnodominansen inom yrket, svårigheterna att vinna erkännande för sina akademiska meriter, den dåliga uppskattningen från politiker och beslutsfattare, kvarstår dessvärre än idag.

Av Mats Myrstener

Bibliotekarie vid Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek och doktorand i biblioteks- och informationsvetenskap i Uppsala och Växjö

Arkitekt Gunnar Asplunds perspektivskiss över Stockholms stadsbibliotek och observatorielunden. Källa: Wikipedia Commons.

Ett yrkesförbund behövs!

Intervju med Agneta Lindblom-Hulthén

I en korridor i Journalisternas hus i Stockholm hänger porträtten av Journalistförbundets tidigare ordföranden i en lång rad längs den ena väggen. När jag betraktar deras ansikten tillsammans med Journalistförbundets nu avgående ordförande Agneta Lindblom-Hulthén upptäcker jag plötsligt den enda kvinnan. Hon var förbundets ordförande för endast en dag, konstaterar Agneta.

Men Agneta själv har varit förbundets ordförande i hela tio år. Även dessförinnan var hon fackligt aktiv – ända sedan hon började som journalist i början av 1970-talet. En vårlig dag i början av mars träffas vi för en intervju i hennes ljusa och luftiga arbetsrum i centrala Stockholm. Vem är hon denna mångårige ordförande för landets skribenter? Vad tycker hon om journalistyrkets utveckling och hur har det förändrats sedan hon började? Det är nyfikenheten på sådana frågor som får mig att uppsöka hennes lya.

Agneta är en öppen och verbal kvinna som för tillfället är beroende av kryckor eftersom hon har ryggproblem. Hon har en energisk blick. Jag sätter mig ned i det rymliga kontoret. Hur gick det till när hon kom in på journalistbanan? Hennes föräldrar var båda möbelhandlare. Hon beskriver sin bakgrund som "allmänborgerlig". Drömmarna om att bli skribent fanns där tidigt. När hon gick i skolan brukade man fråga barnen vad de ville bli när de blev stora – speciellt om det var vuxna på besök. När Agneta blev tillfrågad svarade hon att hon tänkte bli författare. Men hon blev inte tagen på allvar den gången:

– Alla skrattade åt svaret. Men jag tyckte ju att det där var väl ingenting att skratta åt! Utbrister hon.

Senare har Agneta delvis blivit för-

fattare men – som så många andra – har hon har blivit det på omvägar. På Universitetet läste hon de ämnen som var roliga: konstvetenskap, litteraturvetenskap och teoretisk filosofi. Men eftersom denna kombination inte var något som efterfrågades på arbetsmarknaden började hon läsa på journalisthögskolan i Göteborg. Efter att ha gått den utbildningen började hon arbeta som journalist – och har gjort så sedan dess. År 1974 fick hon sitt första fasta jobb. På den tiden kunde man vara kvar och utveckla sig inom journalistyrket. Men nuförtiden är det annorlunda:

– Idag finns en otrolig anställningsparanoia i det här yrket. Det finns en stor otrygghet – det vi först kallade "vikarieträsket" och numera benämner "visstidseländet", säger Agneta medan hon oroligt vrider på sin penna.

Skadligt för demokratin

Denna motvilja mot att fastanställa personal är också skadlig för demokratin, menar hon. Om du är orolig för din anställning är du mindre benägen att ifrågasätta det som sker på redaktionen, säger hon med eftertryck.

Det har även skett andra förändringar i lagstiftningen som underminerar vår grundlag vars syfte är att försvara grundläggande rättigheter som tryckfrihet och yttrande-

frihet. Det som hänt sedan slutet av 90-talet är nämligen att riksdagen steg för steg röstat igenom en tvångsmedelslagstiftning som – via vanlig lag – underminerar de rättigheter som är inskrivna i grundlagen. Det finns en otrolig okunskap om vad som håller på att hända i det svenska samhället, enligt Agneta. Idag är det nästan omöjligt att skydda källor. Man kan övervakas av polis utan att vara misstänkt för någonting alls. Myndigheterna har skaffat sig en oerhört stor tillgång till medborgarnas privatliv. Samtidigt har man försvårat för medborgarna att titta in i makthavarnas inre rum. FRA-lagen var en sådan lag som sålde ut både källskydd och meddelarskydd.

– Anser man inte att vi bör ha något källskydd eller meddelarfrihet så får man väl föreslå ändringar i grundlagen så vi får en öppen debatt om det i samhället, betonar hon.

Även i framtiden tycker Agneta att det är viktigt att Journalistförbundet förblir ett yrkesförbund. Det är inte endast villkoren som ska hålla ihop

Det är viktigt med mångfald inom journalistyrket menar Journalistförbundets avgående ordförande Agneta Lindblom-Hulthén. Foto: Svenska Journalistförbundet.

yrkesgruppen. Detta är ju något vi på TAM-Arkiv också arbetar aktivt med: att stärka våra medlemsförbunds yrkesidentitet. Speciellt för journalister är det viktigt att deras förbund också förblir en yrkesorganisation tycker hon. Deras yrke är något som regleras i grundlagen. Upphovsrätten finns i regeringsformen. Sedan har vi yttrande- och tryckfrihetslagen som sätter gränser för yrket.

Sådant som meddelarfrihet och källskydd är sådant som måste sitta i alla yrkesutövares ryggmärg. Det är viktigt att förbundet arbetar mot juridiska försämringar i de delarna. Men det är också av central vikt att försvara medlemmarnas upphovsrätt när denna blir kränkt. När denna typ av mål kommit till domstol har Journalistförbundet nästan alltid vunnit.

Framtiden då, hur kommer den att te sig för journalisterna som yrkesgrupp? Idag finns det en väldigt intensiv debatt om yrket i framtiden. Förenklat kan man säga att det finns vissa som tror att framtiden ligger i de

sociala medierna och andra som tror mer på den traditionella journalistiken – alltså att "gammelmedia" fortfarande kommer att spela en roll.

Agneta tror på en medelväg. Det är visserligen uppenbart att de sociala medierna betyder mycket för att information ska nå fram. I många fall har det varit av avgörande betydelse att bloggare varit på plats och informerat om olika händelser. Senast har de varit av stor betydelse för att informera om det som har hänt i Nordafrika. Men samtidigt måste man vara medveten om att det inte räcker med att ha åsikter om man ska göra ett ordentligt journalistiskt arbete. Man måste också ha kunskaper om hur man undersöker fakta. Det behövs en redaktion och en journalistisk metod.

Journalistikens roll

Enligt Agneta måste en god journalist ha bred allmänkunskap och förstå journalistikens roll och möjligheter. Man måste vara orädd också, våga ta konflikter i olika samman-

hang. Opartiskheten ska vara en ledstjärna. Vi bär alla med oss livserfarenheter, utbildningar, familjesituation och annat som påverkar oss. Därför blir det vi skriver påverkat av detta sociala raster. Det är mot bakgrund av detta viktigt med mångfald inom journalistyrket. Numera sägs det att det är en majoritet av landets journalister kommer från medelklassen. Det påstås att det är få med invandrarbakgrund som väljer denna bana. Förmodligen är det sant, säger hon. Men idealet är att journalisterna kommer från olika social bakgrund.

Något som ändrats mycket under Agnetas tid som journalist är relationen mellan män och kvinnor. När hon började var endast en liten minoritet av de anställda inom tidningsvärlden kvinnor. Den enda sektorn där det var något så när jämn fördelning var inom veckopressen. Idag har det förändrats mycket – journalistiken har blivit ett kvinnoyrke. Det har inneburit att journalistiken har berikats med nya erfarenheter, konstaterar hon.

Vad gör hon då utanför sitt arbete? Har hon några fritidsintressen? De senaste tio åren har hon inte haft några fritidsintressen, säger Agneta. Hennes normalarbetsvecka är på 60-70 timmar i veckan och det medger i princip ingen ledighet. Det var t.ex. tre år sedan hon var på bio. Men det ska det bli ändring på. Nu ska hon återuppta sin tidigare firma.

Journalistförbundets ordförande har varit en stridbar kvinna. När vi går mot förbundets restaurang på nedre botten för att äta lunch möter hon en man som hon verkar bekant med. De hälsar och Agneta säger gladlynt:

– Se här nu har jag mina kryckor att fajas med!

– Ja, du har ju alltid fajtats, konstaterar hennes manlige bekant innan deras vägar skiljs åt.

Av Leif Jacobsson

Medarbetare på TAM-Arkiv och fil.mag i socialantropologi

Från seminarieklass till akademi

– om en lärarutbildning under nio decennier

Den svenska förskollärarutbildningens historia speglar viktiga förändringar i arbetsliv och utbildning under förra seklet. Behovet av utbildad arbetskraft i förskolan växer och utbildningen blir en del av en reformerad högskola. I ett nyligen avslutat projekt om förskollärarutbildningens historia i Uppsala, illustreras denna utvecklingsprocess inom en av landets äldsta utbildningar.

Förskollärarutbildningen har sina rötter i barnträdgårdsrörelsens framväxt i början av förra seklet. Redan i slutet av 1800-talet reste unga svenska kvinnor till Pestalozzi-Fröbel-Haus i Berlin för att utbilda sig till kindergartenledarinnor. Kontakterna ledde till starten av de tre första svenska kindergartenutbildningarna i Stockholm, Norrköping och Örebro i början av 1900-talet.

Utbildningen i Uppsala grundades 1912 och blev den sista i ordningen av dessa äldsta utbildningar.

Initiativtagare och grundare var den kände språkprofessorn Johan August Lundell. Utbildningen inrättades som en påbyggnad till flickskolan och var organisatoriskt kopplad till Uppsala Enskilda Läroverk. Den erhöll namnet seminarieklass för flickor för att markera dess akademiska anknytning och uppläggning.

Till seminarieklassen knöts kindergartenlärarinnan Agnes Petersson. Hon hade tidigare startat Uppsalas första folkkindergarten och skulle nu komma att svara för undervis-

ningen i förskolemetodik under flera decennier. För professor Lundell var frågor om mänsklig bildning, människovärde och etik mycket centrala i utbildningen. Kanske var det sådana tankar som bl.a. låg bakom utbildningens ombildning till Institutet för etisk fostran 1921 med två linjer, en social och en kindergartenlinje.

Utbildningen fick från och med 1922 namnet Etisk-Pedagogiska-Institutet, vilket den behöll fram till 1939. Då hade den sociala linjen lagts ned och utbildningen antog nu namnet Pedagogiska institutet och Uppsala Förskoleseminarium. Den bedrevs i privat regi under ledning av en styrelse. Vid denna tidpunkt hade en ny generation utbildare ansvaret för verksamheten under ledning av rektor Sivert Boström och föreståndarinnan Eva Netzeliuss, som senare blev utbildningens rektor under många år.

Från privat till statlig utbildning

Det statliga intresset för utbildning av förskollärare var länge svalt. År 1945 fick emellertid Socialstyrelsen i uppdrag att utöva tillsyn över förskoleseminarierna i samband med att riksdagen beviljade dessa ett årligt statsbidrag. Det skulle dock dröja fram till 1962, innan riksdagen

Elever i Uppsala Enskilda Läroverks 9:e klass för utbildning till kindergartenlärarinnor år 1912.

beslutade om förstatligandet. För utbildningen i Uppsala innebar detta inledningen till en ny epok i utbildningens historia. Förskoleseminariet i Uppsala, som den nya benämningen blev, utgjorde nu en del av den statliga lärarutbildningen med dåvarande Skolöverstyrelsen som huvudman, vilket gav verksamheten ökad stabilitet.

De båda följande årtiondena kom att innebära en kraftig expansion av utbildningen, vilket hängde samman med den pågående utbyggnaden av förskoleverksamheten. För Uppsalas del betydde detta ett växande antal studerande och lärare. Därtill kom också de ökade kontakterna med kommunerna, dit den praktiska förskollärarutbildningen var förlagd. Diskussionen om förskolan och dess pedagogik var livlig under 1970-talet. Den påverkades starkt av den statliga barnstugeutredningens förslag till en ny allmän förskola, som skulle präglas av ett dialogpedagogiskt förhållningssätt, vilket också skulle utmärka den nya förskollärarutbildning som utredningen föreslog i betänkandet "Utbildning i samspel" år 1975. Vid denna tidpunkt hade emellertid ännu en reform börjat diskuteras. Vilken plats skulle lärarutbildning-

Johan August Lundell. Språkforskare och skolreformator. Grundare av förskollärarutbildningen i Uppsala 1912.

Skapande verksamhet i musik med rytminstrument och handdockor.

arna ha i den nya högskola som nu planerades? Förslaget blev att dessa skulle ingå som en integrerad del i högskolan, vilket också beslutades av riksdagen 1975.

Barnpedagogisk institution vid Sveriges äldsta universitet

Högskolereformen innebar stora förändringar för verksamheten i Uppsala, då genomförandet inleddes 1977. Det tidigare förskoleseminariet avvecklades, och utbildningen blev nu en egen institution med Uppsala universitet som huvudman. Det nya namnet på utbildningen blev Barnpedagogiska institutionen (BPI).

Åren efter högskolereformen blev en mycket spännande och utvecklande period i utbildningens historia. En ny ledningsorganisation med linjenämnd och institutionsstyrelse skulle nu skapas och det gällde också att bygga upp nya kontakter med universitetet och dess ledning. Den tidigare ämnesorganiserade utbildningen omvandlades till akademiska kurser – allt i nära samspel mellan lärare, studerande och utbildningsledning. Ett nytt inslag blev de fristående kurser som skapades som påbyggnadsutbildningar och som gav deltagarna möjligheter att läsa vidare på kandidat- och magisterni-

vå. Därtill kom de forsknings- och utvecklingsprojekt som nu startades i samarbete med andra institutioner vid universitetet.

Tiden fram till mitten av 1980-talet blev något av utbildningens guldålder. Förskolans utbyggnad ökade efterfrågan på personal, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet studerande. Hela denna dynamiska utveckling fick ett plötsligt slut i mitten av 1980-talet, då verksamheten drabbades av nya statliga besparingskrav. Ett antal utbildningar skulle läggas ned till följd av en befarad överproduktion av bl.a. förskollärare och fritidspedagoger. Förslaget kom som en chock för alla berörda och en desperat kamp inleddes med uppvaktningar och demonstrationer för att få politikerna att ändra på förslaget. Tyvärr gick inte utbildningen att rädda. Den 12 april 1984 beslutade riksdagen om nedläggning av en av Sveriges äldsta förskollärarutbildningar. För att bevara och utveckla den kompetens som samlats inom utbildningen, byggdes en omfattande förskolepedagogisk fortbildning upp med kurser, vidareutbildningar och lokalt utvecklingsarbete. I samarbete med regionstyrelsen och universitetet inrättades också ett Centrum för barnkunskap med uppgift att ►

stimulera och utveckla forskningen om barn.

Det visade sig dock att redan efter några år ökade åter samhällets behov av förskollärare. Hösten 1988 kom det glädjande beskedet från regeringen att förskollärarytbildningen skulle återetableras i Uppsala. Nu gällde det att med stöd av nya och gamla erfarenheter skapa en utbildningsmiljö, som tillgodosåg förskollärarytbildningens krav. De gamla kursplanerna reviderades och ett lärarkollegium byggdes upp, där både gamla och nya lärare ingick. 1993 var det dags för ännu en reform, då förskollärarytbildningen omvandlades till ett barn- och ungdomspedagogiskt program – vars verksamhet pågick fram till 2004, då de sista studerande examinerades på denna utbildning. Vid denna tidpunkt hade redan den nya lärarutbildningsreformen 2001 påbörjats inom vilken förskollärarytbildningen blev en integrerad del av det nya samlade lärarutbildningsprogrammet. Det blev också 2000-talets första lärarutbildningsreform – året innan förskollärarytbildningen i Uppsala skulle fylla 90 år.

Av Tor Hudner

Tidigare rektor vid Förskollärarytbildningen i Uppsala

Litteratur

Från seminariekläss till akademi av Berit Halvarsson m.fl. ingår som nr. 84 i serien Skrifter från Uppsala universitet, 2009.

Boken kan beställas från Enheten för digital publicering, Produktion, Universitetsbiblioteket, Box 510, 751 20 Uppsala. Tel. 018-471 39 52. Den kan också beställas via webbadressen acta@ub.uu.se

Bilderna i artikeln är, med vederbörande tillstånd, hämtade ur avhandling- en ovanför.

Vad får man om man korsar en professor på universitetet och en lärare på grundskolan? En forskande lärare, naturligtvis! Detta – att förena teori och praktisk skolverklighet – är något som ska se till att utbildningen har en vetenskaplig grund.

Forskande lärare – ett framtidsrecept?

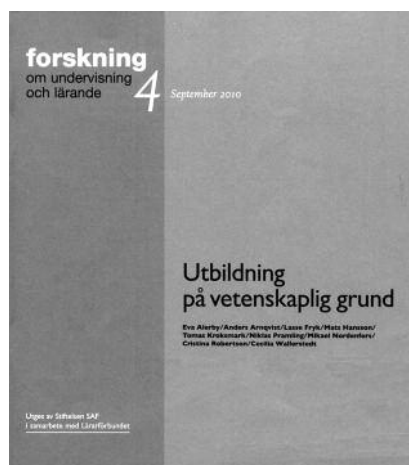
Traditionellt har skolans lärare endast ägnat sig åt lärandets praktik: att undervisa elever. Forskning å andra sidan är något som bedrivits i universitetens elfenbenstorn. Det är först då forskarna blivit "klara" som deras insikter har införlivats med skolans arbete. Men detta sakernas tillstånd är på väg att förändras. Idag har lärarna själva i allt högre grad börjat bedriva forskning. Och akademiska forskare har fått mer direkt kontakt med skolans verklighet. Den nya utvecklingen speglas i den lilla skriften "Utbildning på vetenskaplig grund" som givits ut av Stiftelsen SAF i samarbete med Lärarförbundet.

Skriften är frukten av en sammankomst, "Lärarnas forskningskonvent" som anordnats av Lärarförbundet våren 2010. Lärare, skollärdare och forskare, har vid detta tillfälle, från olika perspektiv belyst utvecklingen av olika forsknings- och utvecklingsarbeten som stödjer läraryrkets utveckling. "Utbildning på vetenskaplig grund" bygger på anföranden som hållits under "Lärarnas forskningskonvent". Det är ett antal forskare och lärare som bidragit till denna antologi om "forskande lärare" och vad de kan betyda för skolan. Författarnas syfte är att fästa uppmärksamhet vid betydelsen av att lärare i högre grad deltar i sin egen och skolans kunskapsutveckling.

Detta är också i enlighet med den nya skollag som säger att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I ett avsnitt av Lasse Fryks "Samhällspedagogikens syn på lärande och pedagogens ansvar i en globaliserad värld" diskuteras de ungas situation i en alltmer oförutsägbär värld. Industrisamhällets starka välfärdsstat och speciella maktbalans mellan fackföreningar och arbetsgivare är idag på väg att brytas upp.

Det nya ledordet "valfrihet" utgår istället ifrån att var och är sin egen lyckas smed. Den unga generationen matas med bilder från marknaden, media och politiken om de möjligheter som sägs ligga öppna för dem. Men medan vissa männi-

Omslag till *Utbildning på vetenskaplig grund*.

Genom att öva upp sin kreativa förmåga kan eleverna bättre hantera en föränderlig samtid. Foto från Lärarförbundets arkiv, TAM-Arkiv

skor stärker sina positioner i detta samhälle kan andra inte tillvarata de nya möjligheter som uppstått.

Skolan å sin sida lever i hög grad kvar i äldre strukturer – strukturer som växt fram i det tidigare samhället präglad av förutsägbarhet. Detta innebär att skolan inte är anpassad till de ungas verklighet som präglas av strukturer som snabbt förändras.

Hur kan man möta den frustration bland många unga som samhällsförändringarna skapar? Fryks svar är bland annat att de måste få öva upp sin gestalts- och skapandeförmåga. Det är genom dansen, musiken, sången och författandet som barnen och de unga ska lära sig att hantera osäkerheten. Den konstnärliga utövning gör att själv- och omvärldsförståelsen ökar. De unga ges där möjlighet att själva reflektera över sina erfarenheter och idéer. Problemet med detta i och för sig eminenta förslag ligger i öppen dag: få politiker prioriterar numera skapande verksamhet i skolan. Istället är de idag styvmoderligt behandlade trots sin betydelse för folkhälsan.

En annan viktig fråga är hur forskande lärare kan öka medvetenheten om hur makt konstrueras på olika nivåer i samhället. Genom kontinuerlig reflektion ska förståelsen öka för hur sådant som genus, etnicitet och klasstrukturer skapas, upprätthålls och förändras genom vårt sätt att samskola inom den pedagogiska praktiken. Pedagogrollen kan

då få en viktig funktion för att värna en demokratisk, mångfaldig och socialt hållbar samhällsutveckling.

Antologins bidragsgivare är överens om att framtidens skola kräver att forskningen kan hitta in i skolans "kritdamm". Inom ramen för undervisningen får läraren exempelvis möjlighet att studera sin egen undervisning med hjälp av en filmkamera och undersöka hur en viss elevgrupp beter sig i undervisningssituationen. Dessa filmer blir sedan en vittnesbörd som leder till nya analyser om hur man kan undervisa elevgrupper på ett bättre sätt. Det krävs mycket kunskap och fantasi för att forma en vardagsbaserad dialogisk lärandekultur. Detta är något som man redan under utbildningen till lärare bör få stöd att kunna åstadkomma, hävdas det i antologin. Dialogen måste få växa fram genom möten. De frågor som sedan väcks ger stimulans åt den fortsatta personliga och kollektiva lärandeprocessen. Den nya publikation ger alltså en inblick i hur en utbildning på sant vetenskaplig grund kan se ut.

Av Leif Jacobsson

Medarbetare på TAM-Arkiv och
fil.mag i socialantropologi

Litteratur

Utbildning på vetenskaplig grund. Forskning om undervisande och lärande. Utges av Stiftelsen SAF i samarbete med Lärarförbundet.

Arkiv som vårdar

Kommittén för Internationellt Hälso- och Sjukvårdssamarbete (ÖEK) har deponerat sitt arkiv till TAM-Arkiv och vi har ordnat arkivet och en förteckning ska upprättas. ÖEK, som ideell förening representerade en stor del av den samlade hälso- och sjukvården i Sverige (landsting, statliga myndigheter, yrkesförbund). ÖEK strävade efter att förbättra folkhälsan och stödda arbetet mot en effektiv och jämlik tillgång till hälso- och sjukvård i Östeuropa och andra låg- och medelinkomstländer i övriga delar av världen. De övergripande målen var minskad fattigdom och ökad social trygghet. Arvet efter ÖEK:s verksamhet finns för eftervärlden och den glädjen delar vi med ÖEK:s medlemmar: Vårdförbundet, Sveriges Tandläkarförbund, Sveriges Psykologförbund, Svensk Sjuksköterskeförening, Svenska Läkaresällskapet, Svenska Logopedförbundet, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund.

SACO:s arkiv till TAM

Ett av TAM-Arkiv:s viktigaste förvärv skedde nyligen då Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) deponerade sitt arkiv på TAM. Utöver själva SACO:s arkiv deponerades även arkiven för SACO:s föregångare – Sveriges Yngre Akademikers Centralorganisation (SYACO) samt Statstjänstemännens Riksförbund (SR) på TAM.

Genom arkiven kan vi följa SACO:s utveckling från att vara en liten, stundom mobbad, centralorganisation till att vara den starkast växande aktören i den svenska fackföreningsvärlden.

Vi kan också se hur de akademiskt långtidsutbildade, blivit en allt större andel av den svenska löntagarkåren.

Arkiven omfattar bortemot 250 hyllmeter och sträcker sig över tiden från 1907 till 1989.

Materialet är förtecknat och torde vara i det närmaste fullständigt. En stor pressklippssamling ger en god bild av den svenska debatten i olika samhällsfrågor.

Trevlig sommar
önskar TAM-Arkiv

TAM-Arkiv

Post- och besöksadress: Grindstuvägen 48-50. 167 33 Bromma

Telefon växel: 08-54 54 15 60. Telefax: 08-31 71 76

E-post: tam-arkiv@tam-arkiv.se

Hemsida: www.tam-arkiv.se

Postgiro: 487 40 99-7